

UVgàndia

UNIVERSITAT DELS MAJORS - GANDIA
GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA: PREHISTÒRIA

Curs 2020-21

1. DADES BÀSIQUES

1	Aleix Eixea Vilanova	alejo.eixea@uv.es
2	Alfredo Cortell Nicolau	alfredo.cortell-nicolau@uv.es

Horari de classes i dates de les sessions

Hora: 9.30-12.00

Idioma: Valencià

2.- RESUM/BREU DESCRIPCIÓ/JUSTIFICACIÓ DE LA MATÈRIA

Valencià
Prehistòria és una assignatura de la qual formen part Prehistòria Universal Antiga (PUa) i Prehistòria Universal recent (PUr) i és una matèria dedicada al coneixement de la Humanitat Prehistòrica. Aquesta assignatura planteja als estudiants un panorama general de l'evolució sociocultural de la Humanitat prehistòrica, prenent com a punt d'inflexió les societats anteriors i posteriors al desenrotllament i expansió de les economies de producció d'agricultors i pastors. En aquest sentit, per una banda, PUa tindrà com a objectiu presentar les principals teories sobre la formació i desenrotllament de les societats humanes anteriors a la producció d'aliments, així com les bases documentals utilitzades per l'Arqueologia durant l'estudi de les societats de caçadors-recol·lectors-pescadors prehistòrics. Per proximitat històrica i geogràfica es prestarà major atenció a les regions del Vell Món i en especial a Àfrica i Europa. Per l'altra banda, PUr,

analitzarà els principals processos de canvi econòmic, social, polític i cultural de les societats humanes que habitaren Europa i Pròxim Orient durant aquest període. Així mateix, s'estudiaran els principals canvis mediambientals produïts a partir de l'inici de l'Holocè i com aquests van afectar als grups humans.

Castellano

Prehistoria es una asignatura de la cual forman parte Prehistoria Universal Antigua (PUa) y Prehistoria Universal reciente (PUr) y es una materia dedicada al conocimiento de la Humanidad Prehistórica. Esta asignatura plantea a los estudiantes un panorama general de la evolución sociocultural de la Humanidad prehistórica, tomando como punto de inflexión las sociedades anteriores y posteriores al desarrollo y expansión de las economías de producción de agricultores y ganaderos. En este sentido, por un lado, PUa tendrá como objetivo presentar las principales teorías sobre la formación y desarrollo de las sociedades humanas anteriores a la producción de alimentos, así como las bases documentales utilizadas por la Arqueología durante el estudio de las sociedades de cazadores-recolectores-pescadores prehistóricos. Por proximidad histórica y geográfica se prestará mayor atención en las regiones del Viejo Mundo y en especial a África y Europa. Por otro lado, PUr, analizará los principales procesos de cambio económico, social, político y cultural de las sociedades humanas que habitaron Europa y Próximo Oriente durante este periodo. Así mismo, se estudiarán los principales cambios medioambientales producidos a partir del inicio del Holoceno y cómo estos afectaron a los grupos humanos.

Inglés

The subject of Prehistory consists of Ancient Universal Prehistory (aUP) and Late Universal Prehistory (IUP). This subject focuses on a general view of the socio-cultural evolution of prehistoric mankind, using the transition to agriculture as a turning point. In this regard, aUP will present the most important theories on human social development previous to food production, as well as the principal archaeological fonts in the study of prehistoric hunter-fisher-gatherers. Due to historical and geographical proximity the focus will be in the Old World, mainly Europe and Africa. On the other hand, IUP will analyse the key processes of cultural, economic, political and cultural change of the societies inhabiting Europe and the Near East during the transition to agriculture. In the same way, the most important environmental changes beginning in the Holocene and how they affected human groups will be also studied.

3.- RESULTATS DE L'APRENTATGE

Valencià

Coneixements a adquirir / Destreses i habilitats a adquirir

Els principals objectius de l'assignatura són:

- Conèixer les principals teories sobre la formació i desenvolupament de les societats humanes anteriors i posteriors a la producció d'aliments, així com les bases documentals utilitzades per l'Arqueologia durant l'estudi de les societats de caçadors-recol·lectors-pescadors i agricultors-ramaders prehistòrics.
- Obtenir un coneixement dels canvis paleoclimàtics i socioculturals, destacant la diversitat i complexitat de les societats de la Prehistòria.
- Conèixer els mètodes i tècniques de datació aplicades en Prehistòria.

- Conèixer el marc temporal i l'evolució de les societats prehistòriques en la Península Ibèrica.
- Conèixer, valorar i interpretar els documents arqueològics i maneig de la bibliografia i el llenguatge específic sobre la matèria.

Castellano

Conocimientos a adquirir / Destrezas y habilidades a adquirir

Los principales objetivos de la asignatura son:

- Conocer las principales teorías sobre la formación y desarrollo de las sociedades humanas anteriores y posteriores a la producción de alimentos, así como las bases documentales utilizadas por la Arqueología durante el estudio de las sociedades de cazadores-recolectores-pescadores y agricultores-ganaderos prehistóricos.
- Obtener un conocimiento de los cambios paleoclimáticos y socioculturales, destacando la diversidad y complejidad de las sociedades de la Prehistoria.
- Conocer los métodos y técnicas de datación aplicadas en Prehistoria.
- Conocer el marco temporal y la evolución de las sociedades prehistóricas en la Península Ibérica.
- Conocer, valorar e interpretar los documentos arqueológicos y manejo de la bibliografía y el lenguaje específico sobre la materia.

Inglés

Knowledge to achieve / Skills to achieve

The most important objectives of the subject are:

- Know the most important theories on the formation and development of human societies previous and posterior to food production, as well as the documental fonts used by Archaeology for the study of hunter-fisher-gatherer and farmers-herders societies.
- Gain knowledge on palaeoclimatic and sociocultural changes, emphasizing the diversity and complexity of prehistoric societies.
- Know the dating methods and techniques applied in Prehistory.
- Know the temporal frame and the evolution of prehistoric societies in the Iberian Peninsula.
- Know, understand and interpret archaeological documents, bibliographical usage and specific jargon.

4- DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

UNITATS TEMÀTIQUES:

Presentació

Tema 1. Quadre cronològic general

Tema 2. Els primers homínids i la seua expansió a les latituds temperades

Tema 3. El camí evolutiu cap als Neandertals: el Paleolític mitjà

Tema 4. Comportament humà modern

Tema 5. El Paleolític superior europeu

Tema 6. L'arribada de l'Holocè. Condicions generals

Tema 7. Epipaleolític i Mesolític. Els últims caça-recol·lectors

Tema 8. La transició neolítica i les primeres economies productores

Tema 9. El Neolític mitjà i la consolidació de l'agricultura

Tema 10. Neolític Final i Calcolític. Cap a les societats estatals

Tema 11. L'Edat del Bronze

UNIDADES TEMÁTICAS:

Presentación

Tema 1. Cuadro cronológico general

Tema 2. Los primeros homínidos y su expansión hacia las latitudes temperadas

Tema 3. El camino evolutivo hacia los Neandertales: el Paleolítico medio

Tema 4. Comportamiento humano moderno

Tema 5. El Paleolítico superior europeo

Tema 6. La llegada del Holoceno. Condiciones generales

Tema 7. Epipaleolítico y Mesolítico. Los últimos caza-recolectores

Tema 8. La transición neolítica y las primeras economías productoras

Tema 9. El Neolítico medio y la consolidación de la agricultura

Tema 10. Neolítico Final y Calcolítico. Hacia las sociedades estatales

Tema 11. La Edad del Bronce

THEMATIC UNITS:

Presentation

Theme 1. General chronological frame

Theme 2. The first hominins and their expansion to temperate latitudes

Theme 3. The evolutionary path to Neanderthals: the Medium Paleolithic

Theme 4. Modern Human behavior

Theme 5. The European Upper Paleolithic

Theme 6. The beginning of the Holocene. General conditions

Theme 7. Epipaleolithic and Mesolithic. The last hunter-gatherers

Theme 8. The Neolithic transition and the first productive economies

Theme 9. The Middle Neolithic and the consolidation of farming

Theme 10. Late Neolithic and Calcolithic. Towards the first states

Theme 11. Bronze Age

5- VOLUM DE TREBALL

ACTIVITATS A REALITZAR		Hores
Assistència a classes teòriques		25
Assistència a classes pràctiques		10
Lectures de material complementari		5
TOTAL		40

6- METODOLOGIA DOCENT

El treball setmanal de l'assignatura es divideix en tres apartats que són els següents:

1. Classes teòriques: a l'aula, les professores i els professors exposaran als alumnes, a mode de classe magistral participativa, aspectes essencials de la matèria, tractaran de sistematitzar els continguts i proporcionaran bibliografia. A classe es presentaran textos, projecció d'imatges i/o vídeos mitjançant presentacions de diapositives. El professor o la professora demanaran a l'alumnat la lectura prèvia de textos o el visionat de vídeos adequats per a una completa comprensió del contingut, així com per a enriquir la participació i els debats que es plantegen a l'aula.
2. Classes pràctiques: la professora o el professor plantejarà diversos exercicis relacionats amb el contingut de l'assignatura que potencien determinades competències, com la capacitat d'anàlisi, la resolució de problemes, l'expressió oral i escrita, etc., així com la capacitat d'utilitzar algunes ferramentes ofimàtiques (tractament de text, fulles de càlcul, presentació de diapositives, etc.). L'objectiu és introduir a l'alumnat en la pràctica professional de l'Arqueologia i la Prehistòria, plantejant problemes en base a dades arqueològiques reals. A les classes pràctiques s'utilitzaran diverses metodologies d'aprenentatge, com "l'aula inversa" o l'aprenentatge basat en problemes (ABP). Els materials necessaris es proporcionaran a través de l'Aula Virtual o s'indicarà a l'estudiant que cerque lectures apropiades a les revistes especialitzades de l'Hemeroteca, tant analògica com digital.
3. Tutories: l'alumne o l'alumna podrà assistir a les hores d'atenció que el professorat tinga establides amb la finalitat de realitzar consultes sobre qualsevol aspecte o dubte relacionat amb l'assignatura. Els horaris de tutoria estaran anunciats en el tauló d'informació del Departament de Prehistòria, Arqueologia i Història Antiga, així com a l'annex de la Guia Docent. A més, es podrà plantejar la realització de tutories de grup per a resoldre dubtes generalitzats respecte als treballs requerits.

El trabajo semanal de la asignatura se divide en tres apartados que son los siguientes:

1. Clases teóricas: en el aula, las profesoras y los profesores expondrán a los alumnos, a modo de clase magistral participativa, aspectos esenciales de la materia, tratarán de sistematizar los contenidos y proporcionarán bibliografía. A clase se presentarán textos, proyección de imágenes y/o videos mediante presentaciones de diapositivas. El profesor o la profesora pedirán al alumnado la lectura previa de textos o el visionado de videos adecuados para una completa comprensión del contenido, así como para enriquecer la participación y los debates que se planteen en el aula.
2. Clases prácticas: la profesora o el profesor planteará varios ejercicios relacionados con el contenido de la asignatura que potencian determinadas competencias, como la capacidad de análisis, la resolución de problemas, la expresión oral y escrita, etc., así como la capacidad de utilizar algunas herramientas ofimáticas (tratamiento de texto, hojas de cálculo, presentación de diapositivas, etc.). El objetivo es introducir al alumnado en la práctica profesional de la Arqueología y la Prehistoria, planteando problemas en base a datos arqueológicos reales. En las clases prácticas se utilizarán varias metodologías de aprendizaje, como "el aula inversa" o el aprendizaje basado en problemas (*ABP). Los materiales necesarios se proporcionarán a través del aula Virtual o se indicará al

estudiante que busco lecturas apropiadas en las revistas especializadas de la Hemeroteca, tanto analógica como digital.

3. Tutorías: el alumno o la alumna podrá asistir en las horas de atención que el profesorado tenga establecidas con el fin de realizar consultas sobre cualquier aspecto o duda relacionada con la asignatura. Los horarios de tutoría estarán anunciados en el tablón de información del Departamento de Prehistoria, Arqueología e Historia Antigua, así como al anexo de la Guía Docente. Además, se podrá plantear la realización de tutorías de grupo para resolver dudas generalizadas respecto a los trabajos requeridos.

Inglés

Weekly work is divided in the following three sections:

1. Theoretical lessons: Professors will explain the essential aspects of the subject, will systematize content and provide bibliography. Texts, image, video and ppt will be used in class. Professors will ask the students a previous read and video watching for the full understanding of the contents, as well as to promote their participation in class debates.
2. Practical lessons: Professors will schedule different exercises related to the subject's content, which will enforce specific skills, such as analysis capacity, problem solving, oral and written expression, etc., as well as the capacity to use specific office tools (text tools, spreadsheets, presentations, etc.). The objective is to introduce the students into professional archaeological and prehistorical practice. During practical lessons different learning techniques will be used. These include "flipped classrooms" or problem-based learning (PBL). Necessary material will be provided through the Virtual Classrooms or will be indicated to the students in due time.
3. Tutorising: Students will be able to assist, during pre-established hours, to specific consultancy regarding every aspect or doubt related to the subject. Tutorial schedules will be advertised in the notice board of the Department of Prehistory, Archaeology and Ancient History, as well as in the Teaching Guide's annexes. Furthermore, there exists the possibility of developing group tutoring to solve general doubts on the works required.

7.- REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

REFERÈNCIES BÀSIQUES

Referència 1	Carbonell, E. (coord.) (2005). Homínidos: Las primeras ocupaciones de los continentes. Barcelona: Ariel.
Referència 2	Gálvez-Priego, Marisa (2002). Edad del Bronce ¿Primera Edad de Oro en España? Editorial Crítica.
Referència 3	Renfrew, C. & Bahn, P. (reedición 2011). Arqueología. Teorías, Métodos y Prácticas. Akal, Madrid.
Referència 4	Rojo Guerra, Manuel, Garrido Pena, Rafael, García Martínez de Lagrán, Íñigo (2012). El Neolítico en la Península Ibérica y su contexto europeo. Cátedra
Referència 5	Stringer, Ch. & Gamble, C. (1996). En busca de los Neandertales. Crítica, Barcelona.

REFERÈNCIES COMPLEMENTÀRIES

Referència 1	Bailey, G. & Spikins, P. (2008). Mesolithic Europe. Cambridge University Press.
Referència 2	Bernabeu, J., Aura, J.E. & Badal, E. (1999). Al oeste del Edén. Las primeras sociedades agrícolas en la Europa mediterránea. Ed. Síntesis, Madrid.
Referència 3	Djindjian, F., Kozłowski, J., Otte, M. (1999). Le Paléolithique supérieur en Europe. Armand Colin, Paris
Referència 4	Eiroa García, J.J. (2010). Prehistoria del mundo. Ed. Sello Editorial, Madrid.
Referència 5	Painter-Brick, C., Layton, R., Rowley-Conwy, P. (eds) (2001). Hunter-gatherers: An interdisciplinary perspective. Cambridge University Press, Cambridge.